

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЛІДЖЕНЬ ПИТАНЬ БОЙОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РВіА

Дослідження питань бойового забезпечення РВіА займають значне місце в науковій і науково-технічній діяльності Наукового центру.

З усієї кількості НДР, що виконуються у Науковому центрі, безпосередньо дослідженням питань бойового забезпечення присвячені 3 НДР (шифри «Положення-РБЗ», «Чиж-РБЗ», «Компас»), що складає 25% від загальної кількості. Також частково розглядаються питання бойового забезпечення в 4 роботах («Джерело-І,ІІ,Р», «Перспектива-А»). Отже, питання бойового забезпечення розглядаються та досліджуються майже у 60% НДР.

Окрім НДР в Науковому центрі виконується ДКР, в рамках якої розроблений комплект розрахункових задач з інженерної підготовки, РХБ захисту, балістичної та метеорологічної підготовки, топогеодезичного забезпечення, артилерійської розвідки. Це значний науковий потенціал, який може бути використаний при виконанні ДКР «Сапсан».

Важливою формою Н і НТД є виконання оперативних завдань. Так, у 2008 році Науковим центром було виконано 23 оперативних завдання, з них 8 (35 %) були присвячені питанням бойового забезпечення.

Таким чином, наведені показники говорять про вагомість та важливість бойового забезпечення як складової частини бойового застосування РВіА, так і наукових досліджень Наукового центру.

Найбільш важливий вид бойового забезпечення – артилерійська розвідка. Вона представлена у нас НДР, яка

присвячена питанням бойового застосування артилерійських підрозділів, які озброєні автоматизованим звукометричним комплексом. Окрім виконання цієї НДР, Науковий центр брав участь у випробуваннях нового звукометричного комплексу. У цьому році передбачаються державні випробування цього комплексу.

Комплекси АЗК-5 та АЗК-7, що знаходяться зараз на озброєнні артилерії, наближаються до закінчення свого ресурсу. У 2015 року практично усі ці комплекси вичерпають свій ресурс.

Таким чином, прийняття на озброєння нового звукометричного комплексу дозволить поліпшити стан та збільшити можливості звукової розвідки в артилерійських частинах.

Також дуже важливий вид – топогеодезичне та навігаційне забезпечення – представлений у нашій науковій діяльності НДР «Чиж-РБЗ» та «Компас». Робота «Чиж-РБЗ» має на меті створення керівництва із застосування комплекту гіроскопічної насадки. Колектив Наукового центру з самого початку брав активну участь (з 2001 року) у розробці комплекту шляхом створення програмно-математичного забезпечення, участі у попередніх випробуваннях, у виконанні оперативних завдань щодо вирішення деяких проблемних питань, які виникали під час розробки. З колективом КБ «Арсенал», який розробив цей прилад, планується подальша співпраця щодо проведення державних випробувань, а також тимчасове надання одного приладу Науковому центру для проведення досліджень в рамках НДР «Чиж-РБЗ».

На сьогодні відомо, що ресурс використання топогеодезичних приладів КМУ також закінчується, і комплект гіроскопічної насадки може вчасно замінити морально застарілі та несправні гірокомпаси (1Г17, 1Г25).

Ми вважаємо, що внесок Наукового центру в створення цього приладу є досить значним.

Нещодавно, з квітня цього року, ми почали брати участь у НДР «Компас», головним виконавцем якої є ХУПС, і яка має на меті розробку проекту Програми створення і розвитку системи навігаційного забезпечення ЗСУ. Наш Науковий центр залучається до розробки пропозицій щодо організаційної та функціональної структури системи навігаційного забезпечення ЗСУ в частині, що стосується РВіА СВ ЗСУ. Разом з тим, зміст цієї роботи буде значно ширшим, тому що буде включати також дослідження і системи топогеодезичного забезпечення як невід'ємної частини цього виду забезпечення. Зазначу, що активно розпочали проведення цього дослідження ПНС Полениця П.В. та НС Казаков В.М. За короткий час складений проспект роботи, проведена значна робота з підбору літератури та визначена її собівартість. Творчий колектив цієї НДР поки що в стадії формування, і ми запрошуємо до співпраці у цій роботі інші НДУ.

Найбільш важливими завданнями, які виконуються в рамках оперативних завдань, є обґрунтування ТТВ до засобів розвідки, що розробляються або модернізуються. У цьому році було виконане оперативне завдання щодо обґрунтування ТТВ до БпАК, які є зараз найбільш перспективними засобами розвідки, тому що дозволяють її ведення в реальному масштабі часу.

Таким чином, дослідження, що проводяться на цей час у Науковому центрі щодо питань бойового забезпечення, охоплюють майже всі його види, а найбільше – артилерійську розвідку (у тому числі звукову та повітряну), топогеодезичне та навігаційне забезпечення. У результаті ці дослідження складають вагому частку

наукових досліджень нашого Центру, і вони є актуальними та перспективними з точки зору вимог сучасного загальновійськового бою.

Визначення подальших напрямків досліджень питань бойового забезпечення для їх реалізації в майбутніх НДР (у т.ч. ініціативних), дисертаціях, наукових статтях, виступах і тезах конференцій та інших формах наукової роботи є одним із завдань нашої наукової конференції.

Одним з подальших напрямків наукових досліджень є удосконалення теоретичних положень видів бойового забезпечення.

Як було зазначено вище – у НДР щодо розробки Бойових статутів частково досліджуються питання бойового забезпечення, але ця частка досить вагома. Розділ «бойове забезпечення» складає біля 15% обсягу усього Бойового статуту. Вважаю, що одним з подальших напрямків в рамках цих робіт буде дослідження питань інформаційної боротьби. Це новий вид бойового забезпечення, визначений у новому Бойовому статуті СВ. Разом з тим, положення щодо інформаційної боротьби мають надто загальний характер і потребують подальших досліджень з метою розробки рекомендацій щодо визначення заходів, які можуть проводитися в артилерійських формуваннях, і обов'язків артилерійських командирів і штабів з її організації.

Іншим питанням, що потребує теоретичного розвитку, є зональна відповідальність за розвідку та вогневе ураження, яка передбачається в операціях ОУВ (АК) відповідно до положень нових керівних документів. На жаль, ці положення не отримали подальшого розвитку у Бойовому статуті СВ. Але це є нові підходи до планування та здійснення ВУП, і їх потрібно розвивати. Ці питання розглядалися в дисертації М.П. Грицяя (колишнього

командувача РВіА) і в розробленому в минулому році посібнику «ВУП в операціях ОУВ (АК)». Разом з тим, що стосується питань відповідальності за розвідку у призначених зонах, то вважаємо, що необхідно на основі досліджень обґрунтувати єдину класифікацію об'єктів противника і встановити межі відповідальності кожної військової інстанції за викриття конкретних об'єктів з урахуванням їх важливості, пріоритетності виявлення та інших факторів.

У цьому році в рамках НДР «Перспектива-А» будуть розглянуті перспективи щодо подальшого розвитку засобів артилерійської розвідки. Зараз ми маємо застарілі комплекси, які не завжди можуть функціонувати в повному обсязі, і ресурс використання яких наближається до кінцевого терміну (ресурс КМ, РРП закінчуються у 2015 році). У межах цієї роботи, на нашу думку, необхідно проводити подальші дослідження щодо розробки тактико-технічних вимог до машин управління командира батареї та дивізіону та їх оснащення приладами розвідки та орієнтування. Безумовно, оснащення КМ «Оболонь» сучасною АСУВ та приладами розвідки типу КПСВ-Е (Т) є значним кроком вперед, але вже не може задовольнити всі сучасні вимоги. Необхідно розглядати оснащення сучасних командирських машин безпілотними літальними апаратами та телескопічними щоглами з розміщеними на них тепловізорами, приладами нічного бачення, денними та нічними ТВ камерами, лазерними далекомірами, радіолокаційними станціями. Таким чином, при розробці вимог необхідно враховувати сучасний досвід розробки розвідувальних машин у провідних світових державах.

Прийняття на озброєння АСУ «Оболонь» та нових засобів розвідки – БпАК та АЗК «Положення-2» створює передумови для проведення досліджень щодо розробки

розвідувально-вогневих (ударних) комплексів. Насамперед потрібно дослідити комплексування засобів ураження, розвідки та управління.

Наприкінці 80-х років минулого сторіччя були спроби комплексування АЗК-5, АРК-1М із засобами ураження. Тоді ж було встановлено, що звукометричний комплекс може успішно засікати лише поодинокі стріляючі батареї. Застосування АРК-1М було більш успішним – комплекс дозволяв отримувати достовірні дані про батареї противника на дальностях 5-7 км від переднього краю, з точністю, яка забезпечувала стрільбу на ураження без пристрілювання.

На жаль, новим Бойовим статутом СВ, ч. I не передбачається застосування РОК (РУК), але безумовно необхідно працювати над розвитком положень щодо їх бойового застосування, тому що ці засоби спроможні виконати сучасні вимоги до вогневого ураження – надійно, в реальному масштабі часу, із заданим ступенем уражати цілі противника.

На озброєнні розвідувальних підрозділів знаходяться РЛС АРК-1М та СНАР-10. Сьогодні ресурс використання вищезазначених комплексів наближається до закінчення. У зв'язку з цим, необхідно у 2010 році розпочати їх модернізацію, і безумовно Науковий центр буде залучений до цієї роботи – перш за все, до обґрунтування ТТВ до модернізованих радіолокаційних комплексів. Одними з основних вимог повинні бути: збільшення дальності розвідки, особливо артилерійських батарей, до 10-15 км; РЛС повинні бути багатоканальними – супроводжувати декілька об'єктів одночасно.

Удосконалення організаційно-штатної структури підрозділів артилерійської розвідки є також досить актуальним питанням. Один з можливих напрямків має 30-

ти річну давність. Ще в ті часи пропонували створити штатний орган – ПУАР. Актуальність цього питання не зменшилася і зараз, тому що проблема збору, обробки, узагальнення та передачі розвідувальних даних в РВіА не вирішена в повному обсязі.

Також проводяться дослідження щодо удосконалення структури ракетних військ. В НДР «Каркас», яка нещодавно закінчена, запропоновані і обґрунтовані підрозділи БПЛА для ведення розвідки та дорозвідки об'єктів ураження ракетними військами.

Таким чином, наукові завдання стосовно питань бойового забезпечення в Науковому центрі виконуються, в цілому, на достатньому науковому рівні. Основними науковими дослідженнями з питань бойового забезпечення в цьому році будуть:

1. Розвиток теорії застосування видів бойового забезпечення у Бойових статутах артилерії та ракетних військ в рамках НДР.

2. Розгляд перспектив щодо розвитку засобів розвідки ракетних військ і артилерії ЗС України.

3. Розробка рекомендацій та керівництва щодо застосування комплексу звукометричної розвідки та комплексу гіроскопічної насадки.

4. Розробка пропозицій щодо системи навігаційного забезпечення РВіА СВ ЗС України.

5. Дослідження під час практичних заходів бойової підготовки та випробувань ОВТ.

Перспективними напрямками наукових досліджень з питань бойового забезпечення можуть бути:

1. Подальша розробка та деталізація тактико-технічних вимог до БпАК.

2. Обґрунтування ТТВ до модернізованих радіолокаційних станцій.

3. Обґрунтування ТТВ до модернізованих (розроблюваних) командирських машин управління командира дивізіону (батареї) та РРП.

4. Обґрунтування комплексування засобів розвідки та ураження з АСУ з метою створення розвідувально-вогневого комплексу.

5. Обґрунтування призначення, завдань, штатної структури ПУАР.

У виступі запропоновані лише деякі напрямки подальших досліджень для їх реалізації в НДР та інших формах наукової роботи, і вони стосуються в основному артилерійської розвідки – найбільш важливого виду бойового забезпечення. Сподіваюся, що в подальших виступах також будуть запропоновані напрямки досліджень з інших видів бойового забезпечення, і які увійдуть до проекту рішення нашої конференції. В результаті це буде сприяти покращенню стану бойового забезпечення РВіА за рахунок вибору доцільних напрямків досліджень з метою підвищення ефективності бойового забезпечення РВіА.